Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vitae Christi pars prima - Cod. Aug. perg. 22

[Reichenau ?], [15. Jh.]

Capitulum LXXIII

urn:nbn:de:bsz:31-41594

Visual Library

tempus ut senciat quanto tormento cum aviditate devora
verit. hec augustinus. Cuius intelligens hec in diviciis spem
suam ponet cum et divicie tam facile amittantur et homo tam
subito moriatur. Qui enim ista bene attenderet de facili ab
avaricia caveret. Ita ut ait idem: facile contempnit omnia qui se
semper cogitat moriturum. Divicie ergo si affluant noli cor
apponere et si non affluant noli sollicitus pro eis esse ne
immunda peste maculeris avaricie. Ita ut ait ab(bas) omnes
cupidi omnes avari giezi lepram cum diviciis suis possident.
Et ut dicit crisostomus: Qui avaricie serviunt et presentibus compedi
bus constringit et futuris incendiis separat. Dicitur tamen malum
esse in inferno quod semper sitiat et nunquam saciet. ut hac pe
na avarus iam sustinet qui tantam cupiditatem in acquirendis
diviciis habet ut nullo modo saciatur. Unde dicit basilius de
isto divite qui horrea quidem dilatabat propria conditorum
avarus tamen animus nequaquam implebatur. Quare ista est aviditas
hominis cum iste belue modum habeat. Tunc enim belue ra
piunt quando esuriunt parant non prede cum satietatem sen
tiunt. Inconplebilis autem avaricia hominum semper rapit et
nunquam saciatur. non deum timet non hominem veretur non patri
parcit non matrem agnoscit non fratri obtemperat non amico
fidem servat viduam opprimit pupillum invadit. Que
est insania hec acquirere aurum et perdere celum. Ut autem
dicit petrus damianus: avaricia quasi biceps est coluber utrumque
consuevit ore comedere utrumque pestiferum virus infundit. Cum aut
aliena res querit aut habita detestabiliter possidet. Aliena
enim secundum gregorium rapere conatur qui ultra sua necessaria retinere
probatur. Unde dicit hic basilius: Num iniustus est deus inequaliter
res nobis distribuens? Cur tu habundas ille vero mendicat.
nisi ut tu boni dispensacionis meritum consequaris ille vero pacien(cie)
bravium decoretur. At tu non ne spoliator es qui dispensanda
suscepisti propria reputando. Est panis famelici quem tu
tenes. nudi tunica quam in clauso conservas. discalciati
calceus qui penes te marcessit. indigentis argentum quod
possides. Quo circa tot iniuriaris quot dare valeres. Unde
et bernardus: Clamant nudi clamant famelici conqueruntur et dicunt
divitibus: Nobis fame et frigore miserabiliter laborantibus
quid conferunt tot mutatoria vel extensa in perticis vel plicata
in manticis. Nostrum est quod effunditis nobis crudeliter subtrahitur
quod inaniter expenditis. Et nos enim dei plasmacio et christi nos
sanguine redempti sumus. Nos igitur fratres vestri. Videte quale
sit de fraterna porcione pascere oculos vestros. Vita enim
nostra cedit vobis in superfluas copias. Nostris necessitatibus
detrahitur quodcumque accedit vanitatibus vestris. Duo denique mala
de una prodeunt radice cupiditatis. Dum et vos vanitando peri
tis et nos spoliando perimitis. Unde ieronimus: Quia quod nobis deus
dat per nos aliis dat ut de eo quod nos accepimus pariter

Ne revoces me domine in peccatoribus faciamus. Oro
in dimidio dierum meorum. nec morte improvisa me
prive preveniatis. sed spacium vere ac fructuose et gra
tuite penitencie concedas. ut sic valeam tristicia contempnere et digne
satisfaccione in hac vita peccata delere quatinus post hanc vitam
merear te sine impedimento videre et ad te locum ac securum per
venire. Tu es enim deus corporalitas mea et apud te est mensa
tu es pars hereditatis mee que restitues hereditatem meam
michi ubi cum fratribus meis clausis tuis ... epulari in solle
ni aspectu tuo mereamur. Amen. **De probatica pis
cina et paralitico horum triplex**

Post hec ascendit ihesus in ierusalem ad diem festum
iudeorum scilicet penthecostes. et hoc erat festum
novorum quia in hac sollempnitate moyses
primiciarum offerebant primicias frugum.
Ubi notandum quod apud iudeos erant precipue tria festa in
quibus debebat quilibet ascendere ad locum a deo statutum
sicut erat tunc templum. scilicet in sollempnitate azimorum in
sollempnitate ebdomadarum in sollempnitate tabernaculorum. Prima
sollempnitas scilicet azimorum que vocabatur phase fiebat an
nuatim in primo mense hoc est in marcio ad commemorandum benefi
cium liberacionis de egypto. quia phase interpretatur transitus quod
festum spiritualiter celebramus quando vicia dimissis virtutibus adhe
rentes transimus. Secundum festum scilicet ebdomadarum hoc est penthecostes
fiebat in memoria legis date que data fuit ... de egyp
to de egypto. hoc festum nos celebramus cum legibus divinis obtempera
mus. Tercium festum scilicet tabernaculorum hoc est scenophegia
fiebat ad rememorandum divinum officium protectionis et de
accionis per desertum ubi in tabernaculis habitaverunt sub umbra
ramorum. ad significandum quod per arida huius mundi ad terram promissionis. hoc
festum nos celebramus quando per hunc mundum quasi peregrini
transimus. et sic transeundo virides ramos hic et de
virtute in virtutem proficere debemus. Ad dies festos iudeorum deus
ascendit homo cum hominibus sollempnitates celebrans erat enim
dies festos agens ne legem contempnere videretur et ut populis
undique confluentibus fidei doctrinam annunciaret et operaretur
salvatoris mysterium panderet et virtutis lumine ostenderet
ac virtute sua manifestaret et eos per doctrinam et signa
attraheret. Erat autem in ierusalem iuxta templum probatica pi

ſcina in qua aque pluuiales a templo et edifici-
is templi ſtillantes colligebantur. Et dicebatur piſci-
na quia aqua non habens piſces in aliqua continuitate col-
lecta et piſcina quaſi per contrarium dicta ſolum. Et a probaton
grece quod eſt oues latine dicebatur probatica quaſi ouina
ſeu ouinaria uel pecualis, quia miniſtri ſcilicet nathinei
qui aque baiuli in templo erant, corpora et inteſtina pe-
cudum et pelles ouium que ut plurimum in ſacrificiis offerebantur
ibi ad ſacrificia primo lauabant et perpetua in lauacris
tradita ſacerdotibus comedenda. Cuius interpretacionem ponit in hebre-
o dicens: que cognominatur hebraice bethſaida id eſt domus
pecorum ſeu pecualis, quia ibi corpora pecorum in porticu
iacebant donec lauarentur ammiſſis. Et habebat quinque
porticus et aditus in circuitu, ut per plura loca poſſent
miniſtri ad aquam deſcendere et inde hoſtias abluere.
In hiis ſcilicet porticibus iacebat in caſu et locus ad de-
ſcendendum parans multitudo magna languencium cecorum clau-
dorum aridorum et aliorum infirmorum expectancium aque
motum. Et ſubdit ei: Angelus autem domini ſecundum tempus
aliquod id eſt indultis temporibus per interpolacionem deſcendebat
in piſcinam et mouebatur aqua ex deſcenſu angeli
qui dabat uirtutem ſanatiuam aque illi, et ſanabatur
unus infirmus ſcilicet qui primus deſcendebat in aquam poſt
eius ab angelo motionem a quacumque detinebatur infirmitate.
Quia ei incertum erat tempus quo angelus in piſcinam
deſcenderet et aqua moueri deberet, ideo languentes
continue ibi iacebant ut parati eſſent. Dicuntur autem
languentes dum ex quacumque infirmitate infirmantur, quia
languere eſt longus angor. Cauſa uero deſcenſus angeli
et ipſius medele aſſignatur a quibuſdam dicentibus quod in piſci-
na fuit lignum dominice crucis et propter eius preſenciam et reue-
renciam fiebat iſta, quod ibi per aque motionem curabantur
prope quemcumque ſcilicet appropinquante paſſione Chriſti. Per hoc
oſtendebatur quod natura humana a morbo peccati per lig-
num dominice crucis erat ſananda. Et quia hoc autem non
probatur, ideo pocius eſt dicendum quod piſcina reuerenciam
accepit tam a facto tam a myſterio. A facto autem dupli-
ci ſcilicet ab ablucione ſacerdotum et hoſtiarum et ab hoſpi-
talitate pauperum ibi receptorum. A myſterio autem quia
ibi ſpiritus ſanctus dignitate figuralium hoſtiarum oſtendere uoluit
propter dignitatem paſſionis Chriſti que in eis ſignificata fuit. Et
ideo angelus locum illum uiſitauit et mouebat aquam,
ut infirmum ex ipſo aque motu faceret graciam cu-
racionis adeo. Mouebatur autem forte motu et turba-
batur quia a ſacerdotibus commiſcebatur quod relictum fuit ex ablu-
cione corporum ſacrificiorum cum aqua ſanctificacionis et curacionis
ut baptiſmus ſignificaret commixtus cum paſſione Chriſti
qui curacionem ſpiritualem perfectam fuit exhibiturus.
Voluit quod dominus expreſſam figuram baptiſmi in hac pi-
ſcina oſtendere, que conueniebat cum baptiſmo in mundando
et ſanando uirtute celeſti data ad motionem angeli. Sicut
baptiſmus ſub ſenſibili elemento mundat animas uirtute cele-
ſti ubi et aliquando cum hoc ſanat corpus miraculoſe.
Verum quia figura deficit a figurato, ideo iſta piſcina
non ſanabat niſi corpus et una uice non ſanabat niſi
unum. Baptiſmus autem purgat ad animam et ſanat omnes
quotquot ueniunt ad ipſum niſi ponant impedimentum. Hec
itaque piſcina ſanans infirmitates uiſibiles uirtute
apparuit cum baptiſmum Chriſti ad ſignificandum uirtutem huius
baptiſmi. Quinque porticus habens id eſt aditus per quos ſigni-
ficatur lex prophete agyographa euangelium et apoſtolica doctri-
na. Hec enim quinque mencionem faciunt de Chriſti baptiſma-
te quaſi ad ipſum pertinentes aditum. Tum prima figuratiue
duo alia exhibitiue. Per angelum deſcendentem in piſci-
nam ſignificatur Chriſtus qui dicitur magni conſilii angelus. Ipſe
enim deſcendens in Iordane uim regeneratiuam dedit aquis
tactu ſanctiſſime carnis ſue. Sed quia diuina uirtus
non alligatur ſacramentis, ideo ad hoc ſignandum languidus
iſte de quo hic agitur non fuit ſanatus per deſcenſum
in piſcinam ſed per Chriſti ſermonem cum dixit ei: Surge,
tolle grabatum tuum et ambula. Multi erant ibi infirmi
ſed unus ſanabatur, quia ſolus in unitate fidei et eccleſie qui
unum deum colit conſiſtens iuſtificatur. Vnus dominus, una
fides, unum baptiſma. Ve ergo illis qui unitatem eccleſie
et in hominibus partes faciunt. Erat autem ibi paraliticus
iacens in grabato et xxxviii annos habens in infir-
mitate ſua. In quo oſtenditur infirmi paciencia qui tot
annis expectauit curari et non deſiſtebat, et per
hoc dignior ad ſanandum apparebat. Iſte enim propter
peccatum precedens infirmitatem incurrit et diu punitus
fuit, et quia penam patienter ſuſtinuit, ideo dignum
erat ut ei ſubueniretur. Propter quod dominus non ſolum
oculos corporis ſed et miſericordie cum uidens dixit ei: Vis
ſanus fieri? Ac ſi diceret: in uoluntate tua eſt, quia tu tibi
per peccatum fuiſti cauſa infirmitatis, et ideo uoluntate ad me
a peccato conuerte ſicut ad auctorem tue ſalutis et cu-

beres. Ho petit qi dubitas de volutate sit ut
erigat i spem sanitatis de q iam qi despabat et
ut mgis excitet ei9 desideiu . et p h9 ho dignor
effitut accipe dei doni . Rndit ei languid9 ondes
suu desideiu . Dne no heo hoiem ut ai tbata fuit
aq mittat me i piscina . Du vero ei ego aliq an
me descedit . Ci dicet . Multu desidero et bn
heo volutate s copia tata e q no heo adiuuate
ⁱ portate . et ego tā debilis su q ita cito sicut
aly venire no possu . Pator ei oi destitut auxilio
huano et h9 quide fiat ptim i hoc ipo . q tollit
cione sani p qua deberz hri adiutoiu ab alio et
vulnat nam p qua deberz hri auxiliu i corpo
Hoc at dicebat paliticq . q videbat ihm fortem
et aptu ad portad eu . et magnu reputarz si i h9
ei fuure vellet . s statī qtulit ei mai9 bnficium
videlz sanitate pfectam . Vn sequit . Dicat ei ihs
Surge i statim sanitati . tolle gbatu tuu restitut9
pstino vigori . et abula ad declarone dim inacli
Grabatu sonat dr a gba q e capd q e lans por
tabilis i quo tn capit ad sbstentat e et soli capd
i stramto requiescit sicut pauper isirmi hre solet .
Et statī san9 fcus e q dina virtus ifinita e z in
stati opatr . sanitas at q virtute nate restituit i tpe
e z no i instati acqrit . Et sustulit seu portauit
gbatu suu et abulabat i signu restitute virtutis
Et sic portat peccates on9 pcti i quo pri9 iacuit
qndo i iacetz s z p pcis pniaz sufferz et abulat
sic gdu carpis . ita pfcu virtutis . Grabatu ei
i quo iacet pctor e pcti delectio . q qdiu homo
portat ab isto gbato . ul de eo surgere no pt isim9
e . s ai surgit de eo et portat eu tuc pfoe curat9
ms signu . s multoties ipedit ho ne portz gba
tu suu ppt pcti qsuetudiez . Sic q fcm e miracllm
et ita i aia et exterius i corpe . Ad hom qppe ptin
ut surgeret et tolleret gbatu i abularz ut ondez per
fecta sanitate hoi restituta . In oib ei miraclis fm
cui9 nate optimu dns opa fecit pfcm . sic d aqua
pfcm fecit vinu . q dei pfca sut opa . Nichilomi9
tn hec tā i sufficientie papit pauus . pmo q surgat
recedendo a pcto . scdo ut tollat gbatu portado on9
pnie pcis . tcio ut abulet pficiedo i bonu z de bono
i meli9 et eudo de virtute i virtute . Considera hic

q xxxviij anos iste isirm9 hebat z tn non
despabat in quo pcoribz exe dat pacie et ut
pseuant in istentie oracio cu spe salut qsequed9
ab eo q ait . Petite et accipietis quite z iuenie
pulsate z apiet vob . Vn cso . Ondit pacia pa
litici . xxxviij anos manes hic et fm vniuqsq
anu alios quide curatos videbat sepm no dese
ru qtitudie neq ita recedit neq desperauit . Et em
mira no solu pcatoz esurit s et futoz despacio
sufficies erat cum v pcaies eet abigeret ab hoc
loco . Sz tuc quide isirmitas ipedimtu volen
curari fiebat . Tuc aut dns vn qsq e accedit s
ei agel9 e qui tbat s agelou dnator q oia qu
Vo e mit dicat . laborate hoiem no heo . no e dix
i quo vero descede aliq an me descedit . Cisi oit
tinatz bmuli veiat gra no qsumit neq cito sic
s simi manz et talis qual cu h9 . et sic solaris
radiq p vniuqsq illuminat die s no qsumit
neq a multa largitione minor oi9 fit lux . ita et
mlto mgis spc actio i mllo minuit a multitudie
coz qui pciunt ea . Et icco . Erubescam9 dila
z igemiscam9 i mlta desidia . Trigita z octo ani
hebat assistes paliticq et no pocieq e hyq qui
volebat . Et no pciebat no q pha negliat s
ppediteq ab aliis et vim paties et neq ita tn
pebat . Nos aut s dece diebz assiduim9 stude
se p alici rogates et no pcta fuim9 negli
gtim9 de reliquo erude ita studio . Et hoibz quid
tato assidem9 tpre multates z affectu et isim
multoties ab ipa spe euadetes . Dnacoi no cle
mea ubi no e rapere retributoem mlto mauo
laboibz no sustinem9 assidere ai decetu studio de
quito hic suppliciato digna . Et si melz suscipe ec
hoc tpm . s ei qtinue loq . no ne isimas digi
eet estimae . Sz laboiosa ars qtinua oracio s
e gra utiqz eet vt oi9 rei susceptes mercede s no
laboriosa hec res eet . Et in tn illa mgis ad qsi
ose disponit p quibz laboauit . h9 eso . Cosider
q sicut dns requisiuit isimi si uellet sanu fie
ita nob s in mo qsesu salute no dab . Et sic
qsequit homo veniam a deo du m uelle z obe
no ponat . Et ido iexcusables sut pcates qui
lutati dni et sue saluti no qsenctetes . Ca ut

dicit Auguſtinus · qui creauit te ſine te non iuſtificabit te
ſine te ¶ Moraliter piſcina probatica in qua
oues lauabantur que in ſacrificio deo offerebantur conſa
cionem deſignat et religioſam in qua lauatur anima que
omnis debet eſſe per innocenciam ut offeratur domino per operacionem
bonam · Habet iſta piſcina quinque porticus propter v ſenſus
corporis / per quos omnis munda accio ad affectum ſeu perfec
tum ducitur · In hijs autem v ſenſibus mundi iacet magna mul
titudo languencium que in lapſu boni eſt corrupcione ſpirituum corpora
lium · Quociens enim in aliquo ſenſu illicitos appetitus
quis habet / tociens in eodem ſenſu languentes continet · Aqua qua
languidi ſanabantur ſignat compunctionem · Angelus vero qui
mouebat aquam ſpiritum ſanctum · Angelus domini deſcendebat
in piſcinam et mouebatur aqua et ſanabatur infirmus · Sic
ſpiritus ſanctus quociens deſcendit in nobis excitat graciam
compunctionis ſanat in animis uel ſenſibus a quacumque detinentur
infirmitate corrupcionis ¶ Circa iſtos infirmos pre
dictos notatur morbi diuerſitas · Omne enim peccatum aut
fit per inerciam et deſidiam aut per ignoranciam / aut per
infirmitatem humanam / aut per certam maliciam / aut per
conſuetudinem longam · Illi qui peccant per inerciam et deſidiam
ſunt languidi qui languent propter inopiam et defectum gracie et
boni · Illi qui peccant per ignoranciam intelliguntur per
cecos · quia ceci ſunt qui lumen fidei non habent uel
qui nec dominum nec eius mandata cognoſcunt · Illi qui
peccant per infirmitatem humanam intelliguntur per claudos · clau
di enim ſunt qui firmum greſſum non habent et in ſemita iuſticie
ac bonorum operum greſſus non dirigunt uel qui quod uident
operari non poſſunt · Illi qui peccant per maliciam intelliguntur
per aridos · tales enim areſcunt ſunt ab humore gracie et bo
nitatis bone · nam aridi ſunt quia quicquid agunt · ſine pin
guedine caritatis ſunt / operantur uel qui in bona accione
uel eleemoſinarum largicione manus non porrigunt · Illi
qui peccant per conſuetudinem inueteratam intelliguntur per
illum infirmum qui xxxviij annos in infirmitate ſua habe
bat · Ideo autem pocius ſanauit iſtum inueteratum quam aliquem
cecum claudum uel aridum · ad innuendum quod ſi deus aliquem
iuſtificat hominem qui peccauit per conſuetudinem longam
non debet deſperare de eo qui peccauit aut per deſidiam ut
languidus · aut per ignoranciam ut cecus · aut per infirmitatem
ut claudus · aut per maliciam ut aridus · Quod autem unus
tantum ſanatur de multitudine languidorum ſignat quod pauci
ſaluantur de multitudine vocatorum · Qui languebat ſurgit

ac grabatum domum reportat et ambulat · cum anima a vicijs
ſurgens / et a corpore ac prima conſuetudine ſe erigens
peccatorum remiſſione curata ſe ad eterna ſui cuſtodia cum
ipſo corpore refert · ne quid iterum vim feriat admittat
ac de virtute in virtutem ambulans et in bono opere proficiens
uſque ad viſionem dei feſtinat ¶ Erat autem ſabbatum in
illa die qua fiebat iſta · in quo non erat licitum opera facere ſerui
lia · Dicebant ergo iudei illi qui ſanatus fuerat · Sabbatum eſt
et dies feſtus non licet tibi propter legis prohibicionem tollere gra
batum tuum · Quaſi dicerent · Si ſanitas non erat differenda
nunquam in opus fuerat impendendum · Sic dicunt mali conſili
arij · feſtum eſt non licet tibi ieiunare uel penitenciam facere · Iſti
falſum dicebant / quia opera corporalia que ad cultum et honorem
dei ſunt in ſabbato licite fieri poſſunt · Sicut ſacerdotes corpora
liter operabantur in templo / ipſum templum ornando hoſtias
lauando et immolando et conſilia faciendo · Dicitur portacio
illius grabati erat ad magnificenciam divini mandati / ſicut
et modo illi qui de carceribus et vinculis liberantur / portant
compedes ſuos publice / ad manifeſtacionem ſue libera
cionis mundo ſe · Et tamen aliter ſe excuſat iſte ſanatus ·
quia auctorem ſanitatis ſue obiciens calumpniatoribus / et
auctoritate dicte legis preponderans / reſpondit eis dicens ·
Qui me ſanum fecit / et per hoc ſe divina virtute oſtendit ·
ille tante auctoritatis et virtutis michi dixit · tolle grabatum
tuum et ambula · et huic obediendum fuit · Quaſi diceret · Ille
qui me divina virtute ſanauit / eadem virtute et auctoritate
michi precepit et per conſequens eſt qui tanti eſt / et tale bene
ficium michi contulit obedire teneor / nec ſum tranſgreſſor · Cur
enim non acciperem iuſſionem / a quo accepi ſanitatem · Non
credit aduerſarijs nec timet potenciam eorum qui fecit eum ſanum
Si quis uel ubi eſt qui michi contra ſentenciam principum
uel doctorum ipſum eum preferret ¶ Et quia curatum hominem
qui per curacionem ſe convenienter excuſabat calumpniari
non poterant · ideo christum curatorem calumpniari nitentes
querebant de eo / non quidem bona intencione ut proficerent ·
ſed maligno animo ut perderent · Et hanc eorum maliciam
eorum verba manifeſtant · Cum enim dominus ſanauit languidum
et tollere iuſſerit grabatum · primum virtutis divine oſtenſiuum
et infragabile ſignum ſubticent · et aliud quod tranſgreſſio
legis videbatur replicant / interrogando eum dicentes · Quis
eſt ille homo qui dixit tibi · tolle grabatum tuum et ambula · Quaſi
dicerent · Malus homo eſt qui talia precepit · Ideo calumpni
antur non de collacione ſalutis / ſed de portacione lecti / et ſic ac

apiebant qd' possent saltē appareт rephndere
nō qd' poterint laudare. Sic mali hoīes ⁊ ma
liciose cont' aliquē agentes frequēt notat ⁊ cōsidant
i alijs qd' possint rephende ⁊ accusare / nō qd' pos
sint laudare et ad edificacōem trahe. si qd boi in eis
vident tacent / et mala si qua vident manifestāt. et
q̄neq̄ eciā bonū ī malū cōuertūt. Vbi crisos. Videant
q̄ntū liuor malū / q̄ ꝗ die oculos excecat aduersus
eū qui corpori ē salute. Inuidi eī ꝑ̄e ꝗd nō sa
nt salutis / ⁊ feris sūt deteriores. Ille quidē q̄ ab
indigentes / aut prius a nob' exacerbate aduersus nos ar
mant. hij vō ⁊ bn̄ facientes inīcoaes hijs que sūt
iniusta faciētū bn̄factores disposīnt. Igit feris
quidē hij sūt difficiliores / dēomb; pares / serpentis
aut illis deteriores. Illi eī ad nos q̄dem comparabile
hnt inimiciā. hijs at quib; sūt et dē ḡnis non
insidiant. hij uō neq; oraone nacte reuerdat / neq;
seruiciis paraīt. plus eī q̄ eoꝝ quib; inuident / suas
ipsoꝝ aīas torquet cumulat ei et cōscias iplentes eas
vane et inanit. Hec passio fornicacōe ⁊ adulterio mul
tū ē deterior. Illa hec quidē usq; ad eū q̄ egit / stat.
liuor uō tirānis / eccias integras euītt ⁊ orbem
terre vniu'su lesit. Hec hoīcidij mat ē. Interfecit
frem cayn / ita iacob esau / ita ioseph fres ita
hoīes vniu'sos dyaboli. Et mimi⁊ alijs ē diffi
lior. et si eī misereris et si vigiles et si ieiunes. oībꝫ
sordidior fuis es. Hec crisos. Ipse aut q̄ sanctus fuat
effectus nesciebat de ihū q̄s eēt . s; ḡnē prīa . licet
sciret ī ꝑsona ⁊ prīa. et q̄ diu languidꝯ iacuerat
idō et sciri ꝗpi et eius fama ignorabat. Ihus at
nolens se iactare d' miraclō declinaūt a turba cōstituta i
loco / p̄mittens ab ipis sui sciri examinari. ut eo
absente testimoniū fiet īsuspicabile. dans q̄ cc''
nō q̄rendi ī bonis opibꝫ laude et fauore hoīm. ac
declinādi aliquī cōcoriā calūpniā uoleuīt / i fugi
endi odios inuidoꝝ ī opibꝫ nris / ne eoꝝ inuidia cōsciat
ī eis. Postea ꝑ palaco miraclo ⁊ soluta turba inuenit
eū ihūs ī templo. q̄ ad agendū grās d' sanitate s' colla
ta frequentabat templū / qd' ē locus ad oradū. In turba
potius nō cognouit ihm / s; pꝯ ī templo inuenit ⁊ cognouit
eū. In q̄ mystice dat' intelligi q̄ ihūs ī multitudine
hoīm ⁊ ī turbine curaꝝ temporaliū ⁊ sculari n inuenit
s; ī spūali secretō / et ī templo cordis / qd' dꝫ inhabitare

dignat'. Vn crisos. Inuenit eū ī templo qd' maioris re
ligionis ē signū. Nō eī secessit ad mīmas et
cauacōnes neq; uoluptati aūt negligē ⁊ remissum
dedit se ipm / s; ī templo cōuersabat'. Ihm ī turba non
cognoscebat / cognouit ī templo ī loco sacro. Vn aug
Difficile ē ī turba vide ihm. Solitudo quedā nēcia
ē menti nre. Quada solitudine intencōis videtur
deꝯ. Turba strepitū hꝫ / visio ista secretū desiderat
h' aug'. In h' q̄ dat' nob' intelligi. q̄ si qui; cō
ditoris cognoscere / et ad eius visione venire vol
mꝯ / fugienda ē turba cogitacōnū ⁊ affectuū pec
declinada sunt cōuīcia hoīm maloꝝ / et fugiēd
ē ad templū cordis nri ī tēpe oraōnis . ī ad secun
mūde cōsāe ut nos ipos templū dei studeamꝯ / sie
quos deus inuesire et ī quibꝫ mane dignet'. Et
dixit eī instruens eū ad cautela futuroꝝ. Ecce sanꝯ
factꝯ es dei bn̄ficio. iā noli . ī . nō uelis peccare decet
h' ē. habe uoluntate firma nō peccandi. q̄ sic pecī
ex uoluntate / sicut ex radice procedit. Vbi ponit
et ondit q̄ piculosū sit recidiuare ī peccatū / diens
ne deterius ad tibi contingat / ul' hic ul' ī futuro. quia
recidiuante / nouissima fiunt peiora priorībꝫ. Et q̄
pricliū attendit'. Pmo ex pte dei / quia recidiuans
cōtemptor pat' ꝑ̄e ingratitudiem et idō a deo grauꝯ
punit'. Scdō attendit' ex pte dyaboli. q̄ sic miles
castrū qd' semel ꝑdidit / si postea illud recuperet
forcius munit ⁊ cauciꝯ custodit. sic dyabolus
recidiuante / forcius munit. q̄ septē spūs nequio
se ibi ponit / et ad oīa septē pcā mortalia ipsū
trahit. Tercio attendit' ex pte hoīs / q̄ recidiuaꝯ
facilius postea ī peccatū cadit. ita eī ex quadā mala
cōsuetudie peccare ꝑ mōplo ducit. In hijs q̄ illos
suos / dns innuit q̄ ꝑ̄e pcā paralytici languebat
et q̄ infirmitas illa ꝑ̄e pcā īflicta fuat. Vnde
Vbi discimꝯ q̄ ex pctīs eī nata ē h' egritudo
eī sepiꝯ aīa ī nob' cōtrītante / īsensibilē nos hēmꝯ
corpꝯ aut si paru suscepit lesione / oīme facimꝯ
studiū ut ab īfirmitate liberemꝯ. ꝑpterea dꝫ punit
corpꝯ / ꝑ hijs que aīa deliquit. Cū hijs ⁊ aliud
discimꝯ / q̄ si eterne sustineamꝯ penā ꝑ prioribꝫ
pctīs. deinde si ī eade ciderimꝯ / grauiora peccam
et hoc decet. Cū eī neq; supplicio factꝯ ē me
lior ut īsensibilis. de reliq' stepitur ad maius

ducet tormenti. Si aut hic n oms p pctis tor
quet / no ofidam9 / melius ei nos h' puniri p pctis
signu e maioris illic supplicij h' eso9. Caue g9
debem9 / ne deu tpemis otepnedo cuiq induruti
i pctis pmaneam9 / ul sati a dno cuiq icti i pctum
relabam9 / ne pre otepui ul ingratudiem deterius
nobis otingat. uel q deteiores effiam9 ul maiori
supplicio hic ul i futuro debeem9. Ihus g9 sic ex
teius corpus / sic meti9 inter palitici sanauit pre
monens ne itez pccaret et intius iudicari caveret
Qui dicet peccedes pctm e tibi dimissu / ne itez
pccando ostituas te indignu veni. Inus enunia
ve sufficiat mia et magna opa dei cogsita in
omes volutates ei9 q i maticam laudis sue et
i usum necitatis nre creauit. Vidit deus oia
que fecerat / et erat ualde bona / et melius odit eoz
que fecit soli pctm qd melius e odit psequitur et
destruit. Vn cu sex diebz solo ubo cuncta creauit
cons plus q tinta ad destruendu pctm i mundo la
borauit / hoc solu e qd ei displicz / qd odos maie
statis ei9 offendit / qd pctm mitte et suaue nob'
aspu et duru reddit. hoc e q de angelo dyabolu
fecit de aiaz rimai de libo sinu. de incorrupto mor
tale i corruptu / de beato miseru. de aue coulem
i cierti. de filio dei filiu dyaboli. h' e qd nuqua
ipunitu e relinqndu. Tuc abijt ille ho ad pu
blicandu xpi uirtute et nuciauit iudeis q ihs eet
qui fecit eu sanu. Ecce nunc i mete sanatus fide
agnouit dnm et eo noto no e piger i anuciado
illu. Vn aug9. Nuc aut ille pptea q vidit ihm
agnouit eu salutis sue auctem / no fuit piger in
euuglizando que vidit. Iste g9 anunciauit sa
lute ut sequit. s illi eo9 psecuti. Vn sequitur. Pro
pterea psequebant iudei ihm tanq violato
rem legis diuine. q h9 faciebat i sabbo. agens
qd deu qui requieuit i eo. opinantes q nihil
peius eet i sabbo faciendu / s ab oi ope hom
vacandu otinuaeq sit utile i diuin. Male de
sabbo intelligebat / q hoiem i sabbo sanare /
ac pietate et miam exercere / pctm ee putabat.
Iudei psequebant xpm / opus ei9 bonu per
uertentes i malu / et adhuc mltos hnt sequaces
frequnt suos xpi ppt opus bonu molestantes

Tum g9 arguerent eu et murmuraret dicentes q in
sabbo opabat. excusans se ait illis. Pat mes
qui e in celis quis i sabbo cessauit ab oi opere
creacionis disposicionis et ornatus. tn usq mo opat gu
bernando et instaurando qd corrupit i ope ppagado.
et p hoc no soluit sabbm. g9 ai et ego opor re
staurans / et reparans corrupta i sanas infirma / no
soluo sabbm / s i opando me pri oformo. et sicut
a pncio creando disponedo et ornado opatus sum
cu ipo. ita facio i modo / ac si dicat. No tm sex die
bus pmis ut putatis opatus e pr meus creaturas
nouas odendo i pducendo a quibz requieuit die se
ptimo. s usq mo / i semp usq i fine otinue opat
i ee oseruado et gubnado / ut odita pmanet.
No solu ei deus oia fecit / s i fca ne ee deficiat i ee
osuat. ita q si se rebz subtherz / et eas manu regi
mis no retinerz / sic de nichilo fca sut / sic i nichilum
vniusa tenderet i defluerent. Vn sic deus itellige
dus e reqeuisse ab oibz opibz suis ut ia nulla no
ua creatum oderet no ut oditas otine i gubnare
cessaret. cu quo i iacius parit i ego opatus su i opor.
q su ubu pris p qd oia fca sut et osuat i ee. et
g9 bonu e qd ago nec mirz si hoiem i sabbo sano. q
deus cu pre oia semp opor. In illis ei q fiut opaco
mea deest opacioi pris / s i oibz simul ego cu pre opor
cu diua potencia / melius insi p sapiam sua faciat
Si ergo me i aliquo qd p me fcm sit rephendere
psumitis / rephedite et deu prem / pie meam opa
tem / cui9 uos pplm peculiare ee iactatis. Vbi aug9
Qm ipe pr et filius iseparables sut. No tm pris i
filij / s i spus sci / sicut eqlitas et iseparablitas est
psonaz. ita i opa iseparabilia sut. Hec aug9. Hic
aut ea9 trinitatis opa idiuisa. i coia ee videntur
q qdq pr gerit / idem sapia modit i bonitate
odit. Vn bn i hijs que facim9 / ul deu fiat coora
m9 omemoracoem trinitat facim9 / dicentes i nomie
pris et filij et sps sci. vel i noie sce et idiuiduae tri
nitatis / ut sicut psonaz idiuisa e opa / sic i eara
sit iseparabilis inuocacio. Et sic xps excusat i sab
bato opando. Qz q eo hac excusacoe sequit
q xpus sit eqlis deo pri. ideo eo hoc ubo magis
psequebant eu iudei tanq blasphemu. q blas
phemia mai9 pctm e i acri9 punit i lege q vio

lacio sabbati. Unde subditur. Propterea ergo magis, id est ampliori animo et ferventiori zelo quam prius propter operationem sabbati, querebant iudei interficere eum, quia non solum ut eis apparebat solvebat sabbatum, sed et patrem suum naturalem et consubstantialem dicebat deum, non ut nos qui adoptati patrem vocamus eum, equalem se faciens et ostendens deo per equalitatem nature et potentie, quod illi blasphemiam esse dicebant. Cum enim eum tantummodo hominem putarent, reputabant eum quod per rapinam faceret se equalem deo qui non esset, sed revera esset talis, quia ipse per naturam natus est ei equalis. Duo quippe crimina in lege morte punita sunt, scilicet crimen solempnis sabbati et magis crimen blasphemie, et hec duo ei imponebant, et propterea eum occidere querebant. Et quia excusavit se de primo, consequenter excusat se de secundo, probans se esse filium dei et equalem patri. Et ne iudei dicerent: tibi non credimus, quia nullus est testis dignus fide, ideo ad confirmationem propositi inducit triplex testimonium, scilicet Iohannis, et operum ac patris et scripturarum. Dicit ergo: Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum, id est efficax secundum reputationem vestram, quamvis ipse sit efficacissimum. Unde secundum Crisostomum. Hoc quod dicit non est verum, non quantum ad dignitatem suam, sed quantum ad illorum suspicionem loquebatur. Nota ergo quod in testimonio sunt quatuor testes filii, quia in testimonio patris quatuor requiruntur, scilicet veritatis demonstratio, veritatis confirmatio, veritatis immobilitas, et ipsa veritatis veritas. Demonstratio autem fiebat per Iohannem, ipse enim Iohannes, ad quem iudei miserunt et quem magis omnibus fide dignum putabant, testimonium perhibuit, non sed veritati Christo sicut amicus veritatis. Confirmatio fiebat per opera fortissima. Quod enim cecos illuminavit, aures aperuit, ora mutorum resolvit, demonia fugavit, mortuos suscitavit, hec opera testimonium Christo perhibebant. Inmobilitas probatur per attestationem patris qui testimonium perhibuit de Christo, quia vox patris audita est in baptismo et in monte ipso Christo transfigurato. Veritas autem ostendebatur ex scripturis que mentiri non possunt, eo quod a spiritu veritatis processerunt, scilicet scriptura enim legis que data est per Moysen et prophetarum perhibet de Christo testimonium. Et sic penes hec quatuor, quibus omne testimonium veritatis fulcitur, ista quatuor testimonia accipiuntur. Et quamvis essent per tot irrefragabilia convicti et convicti, tamen nolebant credere in eum. Unde dicit: Et non vultis venire ad me, scilicet per fidem, id est non vultis credere

in me et a me querere veram salutem, ex sola malicia vestre voluntatis, quia nichil aliud impedit vos nisi odium quod me concepistis a vobis. Ideo vultis in qua credere in me vitam eternam habeatis, nunc in spe, sed in futuro in re, quam habere per fidem formatam caritate, et ita non vitas vos querere nisi promissio mee vos etiam. Deinde arguit eorum duriciam et tarditatem ad credendum dicens: Ego veni in nomine et ad honorem patris mei, ut per me pater glorificaretur, quod patet per predicta testimonia, et non accepistis me, nec in me credidistis, sed magis persequimini, quia dilectionem dei non habetis. Et idem pena peccati vobis erit, quia alium, id est antichristum, in nomine suo venientem, id est non habentem predicta testimonia, et suam gloriam propriam querentem, accipietis pro Christo et vero deo, ut secundum apostolum credant mendacio qui noluerunt credere veritati. Quasi dicat: Quia non accepistis me, id est quia non credidistis me esse Christum, hec pena infligetur vobis ut decepti pro Christo antichristum recipiatis. Per hoc arguit quod iudei primi erunt qui ad antichristum convenient. Iudei enim in fine antichristum recipient et templum ei facient, quia faciet se circumcidi, et dicet se esse promissum, et ei adherebunt, quousque eius falsitas denuntiatur per Enoch et Heliam. Secundum Augustinum antichristus amore legis templum reparabit, restaurare ut eorum solvat, que res iudeos eum pro Christo recipere suadebit. Deinde causam eorum infidelitatis subdit, quia gloriam humanam ab invicem accipientes, id est ex superbia humanum favorem captantes, gloriam que a solo deo est, id est humilitatem que est vera gloria, vel gloriam celestem non querebant. Unde quia non est apta veritas non credunt, sed quia superbia eos excecat, quod laudari et se super alios efferre desiderant. Ideo ei credere in Christum non poterant, quia cum superbi animo eorum gloriam et laudem appeterent, et sese super alios ferre reputabant in gloriam, in dedecus in Christum credere, quia abiectus et pauper videbatur, et ideo ei credere non poterant, sed illi ei credere poterant, qui cor habentes humile, soli deo querere et ei placere appetunt. Ex quo apparet quod multum cautiosa est inanis gloria. Unde Crisostomus: Nichil itaque destructivum, sed gloriam desiderare terrenam, non est possibile quod hanc gloriam amat gloriam querere eternam. Unde tullius: quod concedendum est hominum gloria, que aufert animi libertatem, pro qua magnanimis viris omnibus debet contemni. Et ideo secundum Glossam, magnum vicium iactantia et humane laudis ambitio, que de se estimari appetit.

quod ipse non habet, et gloriam suam, non dei querit. E contra-
rio magna virtus est humilitas, que se nichil reputat,
et solius dei gloriam querit, et cui soli placere appetit. Hec
est causa cur miracula dei non compleamus, quia non humiles
sed superbi et ambitiosi sumus, presumentes de industria et
viribus nostris, ut ad ea complenda neque humiliari possimus.
Vel hoc impediuit iudeos a fide christi in parte, quia soli at-
tendebant et ad hunc intendunt ad gloriam et exaltationem
temporalem dandi eis per messyam. Videbant autem christum
pauperem et abiectum, et ideo non receperunt eum, non at-
tendentes scripturas prophetarum que de eius paupertate et ab-
iectione loquuntur. Gloria autem et exaltatio que per christum danda
promittitur, illa est gloria celestis quam non intelligebant,
et ideo gloriam que a solo deo est non querebant. Propter
hoc in infidelitate permanserunt. Ipse solus potest christo pau-
peri et abiecto credere qui non propriam sed dei gloriam
querit. Ubi de vicio vane et humane glorie sic dicit
Beda: Hoc autem vicium melius caueri non potest quam ut ad
conscientias nostras redeamus, nosque esse puluerem consideremus,
et si quid boni nobis inesse deprehendamus, non nobis sed
deo ascribamus. Hec Beda. Ubi et Crisostomus: Vanam gloriam
fugiamus omni studio. Et gloriam eam superabimus cum oculos
ad alia respexerimus, gloriam que ex celis est, a qua eicere
nos hec cogit. Que igitur nobis spes erit salutis, cum
iussi esse exteri ab hiis que hic sunt, exteri a celis
simus et eorum que illic sunt. Sed hanc insensibilitatem
deterius fiet unusquisque, cum sit unusquisque die, cum quotidie
ea que regni audientes, eos qui sub noe et in sodomis
erant imitemur, concupiscentia rerum corporalium omnia dissi-
pantes. Et minime propter hoc omnia illa scripta sunt, ut si quis futuris
discredit ab hiis que facta sunt manifesta, et de futuris de-
monstrationem accipiat. Hec igitur intelligentes et presentia
et futura parum saltem respiremus a difficili hac ser-
uitute et aliquam curam faciamus virtutem, ut et presentibus
et futuris potiamur bonis. Hec Crisostomus. Oratio

Domine ihesu christe sana me languidum, rogo, a
langore mali recontum et paralyticum diutino
tempore boni conatum. Da michi ut surgam recedendo a peccato
ac tollam grabatum portando onus proximi pro eo, et ambulem
proficiendo in bonum et de bono in melius, et eundo de virtute
in virtutem. Cumque sanus tuo beneficio, studeam a peccatis
abstinere decetero, ne deterius aliquid michi contingat vel hic vel
in futuro. Da et michi bone ihesu ut te humilem sequens
humanam et terrenam gloriam contempnam ac laudari et me
super alios efferre non cupiam, sed tuam solius gloriam queram
et tibi soli placere appetam. Amen.

De arbore infructuosa et mulieris incurvate. Capitulum lxxvi.

Et relictis illis incredulis sua iterum
abiit ihesus in galyleam. Cumque ibi ma-
neret et doceret, aderant eo tempore quidam iudei nun-
ciantes christo quod pylatus quosdam de galileis, scilicet ex-
vinos dum sacrificarent, et actu in sacrificiis occupati es-
sent interfecit, et sanguinem eorum cum sacrificiis suis mi-
scuit, quia mortem cum sacrificiis coniunxit, sanguis infecto-
rum cum sanguine sacrificiorum mixtus fuit. Secundum cy-
rillum isti erant sequaces iude galylee, cuius
mentionem lucas in actibus apostolorum facit, qui dicebat, quod
illicitum erat iudeis cognoscere aliquem dominum preter deum,
et multi consenserunt ei. Item quod prohibebat oblationes
statutas a populo fieri pro salute romani imperii. De quo
pylatus indignatus venit super eos sacrificantes secundum ritum
suum et inter ipsas victimas quas ritu legis se offerre
putabant eos occidit, ita quod sanguis offerentium obla-
tis victimis misceretur. Unde orta fuit inimicitia inter
ipsum et herodem, quia galilei de herodis potestate erant.
Et quia de vulgo aliqui illa occasione subitam
et horrendam horribilibus penis ipsorum occisorum reputa-
bant, credentes iustissime eos talia passos esse,
narrauerunt hoc saluatori, volentes papere quod ei super
hoc videretur. Dominus autem non negauit, sed potius eos peccatores
fuisse et propter hoc punisse, non tamen asserit talia eos pas-
sos esse tamquam peiores non peccatoribus, quia talis mors non
est argumentum sufficiens quod grauius peccassent ceteris omnibus,
quia frequenter deus penaliter minus commissa punit in presenti vi-
ta et grauiora post vitam presentem differt grauius punienda.
Mystice pylatus significat dyabolum, spiritualis et
ade patrem, sanguis exprimit peccatum et sacrificia bonas
actiones. Galylei qui interpretantur transmigrantes sig-
nificant hic iudei viatores. Mors quidem istorum corporalis sig-
nificat spiritualem mortem eorum qui non pure offerunt sac-
rificia. Pylatus quidem sanguinem galyleorum cum sacrificiis eorum
miscet, quando dyabolus preces, elemosinas, ieiunia, cetera-
que bona opera fidelium vel mortifera carnis et sanguinis
delectatione, vel odii meditatione, vel iudicii furore, vel
humane laudis ambitione, vel simili infectione, vel alia
qualibet nephanda peste contaminant, ut ipsius oblata